

VÀI NÉT VỀ TÌNH HÌNH TỔ CHỨC, HOẠT ĐỘNG CỦA BAN KHOA HỌC KỸ THUẬT TỈNH NGHỆ-AN

NGUYỄN THỊ MỸ NGỌC

Ban Khoa học kỹ thuật tỉnh Nghệ-an chính thức thành lập từ năm 1962. Từ đó đến nay, Ban đã trải qua nhiều hình thức tổ chức và hoạt động.

Thời kì đầu, từ năm 1962 đến năm 1970, Ban Khoa học kỹ thuật tỉnh Nghệ-an là cơ quan trực thuộc Ủy ban hành chính tỉnh, có tài khoản và kinh phí riêng. Trưởng ban là một đồng chí trong tỉnh ủy, phụ trách gián tiếp, còn thường trực thì có một phó ban. Các đồng chí chỉ đạo các ngành trong tỉnh được mời tham gia hoạt động dưới hình thức ban viên, và tập hợp lực lượng các ngành quanh tỉnh tổ chức thành các tiểu ban — tiểu ban nông nghiệp, tiểu ban công nghiệp, tiểu ban đời sống. Nhiệm vụ của các tiểu ban này là nghiên cứu những vấn đề kỹ thuật, những vấn đề về khoa học cơ bản như nghiên cứu kỹ thuật bèo dâu, điền thanh, ủ thức ăn sống, điều tra giống trâu, tập đoàn giống lúa chiêm, kỹ thuật xây lò thục mằm, điều tra biện pháp chống xói mòn; nghiên cứu công cụ cải tiến, tổ chức triển lãm sáng kiến. Cách hoạt động như thế, lúc đầu cũng mang lại một số kết quả.

Nhưng sang đầu năm 1964, chúng tôi đã cảm thấy bất khoan, lúng túng với việc làm của mình vì nhìn lại kết quả thấy ít có tác dụng thực tế. Mặt khác, sinh hoạt các tiểu ban đã bắt đầu rời rạc, chất lượng sinh hoạt không cao và ít khi bảo đảm đủ số lượng, thành phần tham dự.

Tiếp đến là cuộc chiến tranh phá hoại của giặc Mỹ gây ra trên miền Bắc nước ta. Từ đây hình thức sinh hoạt các tiểu ban không duy trì được nữa. Nội dung hoạt động chính của

Ban lúc này là theo dõi một số khâu kỹ thuật nông nghiệp, tổ chức một số hội nghị chuyên đề, tổ chức xác minh khảo nghiệm một vài công cụ cải tiến.

Cuối năm 1970 có chủ trương giảm cán bộ gián tiếp trong các cơ quan hành chính sự nghiệp, Ban Khoa học kỹ thuật Nghệ-an, cũng giảm bộ phận hành chính, giữ lại bộ phận kỹ thuật, sát nhập vào Văn phòng Ủy ban hành chính tỉnh, lúc này biên chế của Ban chỉ còn 8 cán bộ (2 phó ban, 1 ủy viên thường trực và 5 cán bộ kỹ thuật).

Làm gì? Làm thế nào? Có nên đề Ban hay giải thể? Đây là những suy nghĩ, băn khoăn trong tâm tư chúng tôi lúc bấy giờ.

Trong tình hình « chông chênh » về tổ chức, chức năng và nhiệm vụ không rõ ràng, chúng tôi đã kiến nghị với Tỉnh ủy và Ủy ban hành chính tỉnh cho giải thể Ban Khoa học kỹ thuật vào đợt giảm biên chế cuối năm 1970.

Nhưng Tỉnh ủy và Ủy ban hành chính đã xem xét, phân tích nhiều mặt và xuất phát từ nhận thức về vai trò của « cách mạng kỹ thuật là then chốt », nên đã không chấp nhận đề nghị của chúng tôi cho giải thể Ban Khoa học kỹ thuật. Trái lại, còn giao cho chúng tôi nhiệm vụ tăng cường tổ chức và tạo điều kiện cho Ban Khoa học kỹ thuật hoạt động ngày càng thiết thực, có hiệu quả hơn. Đặc biệt, đi sâu nghiên cứu, rút kinh nghiệm các năm trước, xác định cho được chức năng, nhiệm vụ của Ban, làm được vai trò « tham mưu » của mình cho lãnh đạo tỉnh.

Chỉ thị của tỉnh về « Tăng cường công tác khoa học kỹ thuật trong tình hình mới » (1972)

đã ra đời trong hoàn cảnh đó. Sang năm 1973, Ủy ban hành chính tỉnh chính thức chấp nhận chức năng của Ban là cơ quan quản lý tổng hợp về khoa học và kỹ thuật, có nhiệm vụ giúp « quản lý kỹ thuật, phổ biến, theo dõi những tiêu chuẩn kỹ thuật đã được Nhà nước ban hành, kiểm tra chất lượng sản phẩm hàng hóa, khảo nghiệm, xác minh các loại công cụ máy móc, kiểm tra các dụng cụ đo lường, theo dõi tổng hợp những sáng kiến kỹ thuật, hướng dẫn giúp đỡ các ngành trong công tác tổ chức quản lý kỹ thuật, áp dụng tiến bộ kỹ thuật và nghiên cứu khoa học kỹ thuật ».

Về tổ chức, Ủy ban hành chính tỉnh ra quyết định thành lập 4 phòng chuyên môn trực thuộc Ban Khoa học kỹ thuật: Phòng tổng hợp; Phòng đo lường; Phòng tiêu chuẩn và kiểm tra chất lượng sản phẩm; Phòng thông tin khoa học kỹ thuật.

Trước hết, chúng tôi khẳng định: làm như lâu nay, đưa cán bộ kỹ thuật đi vào từng việc cụ thể để nghiên cứu, rút ra kết luận đề xuất với cấp ủy, thì không thể nào bằng các ngành chủ quản mà lại « dẫm đạp » lên việc của người khác, và như thế cũng không đúng là « tham mưu ». Cho nên, qua quá trình công tác, từ việc làm cụ thể sàng lọc lại, cùng với sự tìm hiểu học tập kinh nghiệm của các lĩnh vực, chúng tôi nhận thức được rằng: Ban Khoa học kỹ thuật tỉnh không thể làm được và không nên làm nhiệm vụ nghiên cứu kỹ thuật như một cơ sở trại, trạm, viện...

Từ đầu năm 1973 hoạt động của Ban được triển khai theo chức năng quản lý kỹ thuật.

Về mặt quản lý đo lường, Phòng đo lường được thành lập từ năm 1969. Trong những năm chiến tranh, Phòng này hoạt động chủ yếu là kiểm tra cân xuất xứ, làm trọng tài giải quyết những vụ tranh chấp trong cân đo, v.v..., kiểm tra đột xuất một vài cơ sở giao nhận lớn như lương thực, xuất khẩu. Từ năm 1973 đến nay diện kiểm tra và hoạt động của Phòng đo lường được mở rộng thêm ra các huyện trong tỉnh; đồng thời, đang xây dựng cơ sở kiểm tra dung tích ô tô xitec.

Một yếu của chúng tôi trong công tác này là chưa tổ chức được mạng lưới sửa chữa dụng cụ, chưa triển khai được việc kiểm tra và sửa chữa loại cân có độ chính xác cao.

Về mặt quản lý tiêu chuẩn và kiểm tra chất lượng sản phẩm, Ủy ban hành chính tỉnh đã ra chỉ thị về « Tăng cường công tác quản lý chất lượng sản phẩm và hàng hóa », và Ban đã phổ biến một số tiêu chuẩn cho các cơ sở sản xuất đối với các mặt hàng có số lượng lớn và trọng yếu của địa phương, như phổ biến

tiêu chuẩn đồ gỗ, tiêu chuẩn gỗ xẻ, tiêu chuẩn bàn ghế học sinh, xây dựng tiêu chuẩn thuốc lá địa phương, tiêu chuẩn chiếu cói địa phương. Tổ chức xác minh, kiểm tra chất lượng một số mặt hàng thủ công nghiệp địa phương như xe kéo tay, gạch ngói, thuốc lá, đồ mộc, bánh kẹo. Qua kiểm tra, phát hiện những mặt hàng làm ẩu làm bừa, sai qui cách kỹ thuật, và có kiến nghị về biện pháp khắc phục. Việc làm này đã mang lại tác dụng tích cực, được các ngành ủng hộ.

Về quản lý tổng hợp, riêng phần quản lý sáng kiến, chúng tôi đã phối hợp với Liên hiệp công đoàn và Ban Thi đua của tỉnh đề tập hợp tình hình, hướng dẫn cơ sở lập kế hoạch và xét duyệt các sáng kiến, phổ biến hướng dẫn công tác khen thưởng sáng kiến.

Công tác này ở tỉnh chúng tôi tiến hành còn chậm và yếu, chưa hình thành được mạng lưới chân rết từ trên cho đến các cơ sở.

Về quản lý kế hoạch nghiên cứu khoa học, thi từ năm 1972 đến nay, giữa Ủy ban Kế hoạch tỉnh, Tài chính và Ban Khoa học kỹ thuật tỉnh đã thống nhất qui định: Ủy ban Kế hoạch chỉ duyệt cấp vật tư, thiết bị và Tài chính chỉ duyệt cấp kinh phí cho các đề tài nghiên cứu của các ngành sau khi đã có ý kiến xét duyệt của Ban Khoa học kỹ thuật. Bước tiếp theo là sau khi đề tài được chấp nhận Ban có trách nhiệm tiếp tục theo dõi giúp đỡ cho ngành chủ quản hoàn thành nhiệm vụ nghiên cứu, kịp thời đề xuất với Ủy ban sử dụng các kết quả trên.

Riêng năm 1973, chúng tôi đã quản lý trên 30 đề tài nghiên cứu của các ngành i tế, công nghiệp, nông nghiệp, giao thông vận tải, kiến trúc.

Chúng tôi đang cùng với một ngành nghiên cứu lập kế hoạch tiến bộ kỹ thuật để qua đó rút kinh nghiệm, vì công việc này đối với địa phương còn mới và khó.

Về công tác thông tin khoa học thi từ tháng 6 năm 1973, sau khi Hội phổ biến khoa học và kỹ thuật tỉnh giải thể cho đến nay, được sự giúp đỡ của các ngành, cùng với sự tham gia nhiệt tình của đội ngũ cán bộ khoa học kỹ thuật trong tỉnh, chúng tôi đã xuất bản được đều tập san « Khoa học kỹ thuật » — là tiếng nói của anh chị em làm công tác khoa học kỹ thuật, là nơi phổ biến các chủ trương, phương hướng công tác kỹ thuật của cấp ủy và chính quyền, phương hướng kinh tế của tỉnh. Và tờ tập san được Ủy ban chấp nhận đưa vào thành báo tiêu chuẩn của địa phương, bắt đầu từ tháng 6-1974.

Ngoài tập san *Khoa học kỹ thuật*, chúng tôi

còn xuất bản tờ Thông tin chọn lọc và chuyên đề nhằm giúp các đồng chí lãnh đạo của tỉnh và cán bộ kỹ thuật tham khảo vận dụng trong công tác. Chúng tôi tổ chức được thường xuyên các buổi sinh hoạt câu lạc bộ với nội dung phong phú, báo cáo viên là cán bộ của các ngành trong tỉnh, của Trường đại học Sư phạm Vinh, và của các ngành, các vụ, viện ở trung ương về.

Ủy ban hành chính tỉnh giao cho chúng tôi xây dựng thư viện khoa học của tỉnh, trực thuộc Ban. Được sự giúp đỡ tận tình của Thư viện khoa học và kỹ thuật trung ương và các ngành ở trung ương, thư viện khoa học của chúng tôi hiện có trên một vạn cuốn sách.

..

Nhìn lại những việc làm của Ban Khoa học kỹ thuật Nghệ-an trong thời gian qua, đối chiếu với yêu cầu, nhiệm vụ được giao, chúng tôi thấy mình chưa làm được bao nhiêu, còn phải phấn đấu nhiều hơn nữa. Và cũng trong thời gian qua, nhờ sự giúp đỡ trực tiếp của các đơn vị thuộc Ủy ban Khoa học và kỹ thuật Nhà nước như Viện Đo lường, Viện Tiêu chuẩn, Cục kiểm tra chất lượng sản phẩm và hàng hóa, Viện Thông tin khoa học và kỹ thuật trung ương, Thư viện khoa học và kỹ thuật trung ương mà các phòng chuyên môn trong Ban đã được hình thành và hoạt động ngày một tốt.

Khó khăn lớn nhất đối với chúng tôi hiện nay là phần lớn cán bộ của Ban gồm những người mới ra công tác, chưa có nhiều kinh

nghiệm, nhất là đối với công tác quản lý, chúng tôi thấy còn lúng túng trong phương pháp làm sao để thực hiện được chức năng một cơ quan quản lý tổng hợp công tác khoa học và kỹ thuật của một tỉnh.

Cũng phải nói đến một nguyên nhân khách quan nữa đã làm hạn chế việc phát triển khoa học kỹ thuật ở địa phương, đó là thiếu sự chỉ đạo giúp đỡ của Ủy ban Khoa học và kỹ thuật Nhà nước về phần chức năng, nhiệm vụ và tổ chức, biên chế. Tuy đã có sự quan tâm của Tỉnh ủy và Ủy ban hành chính tỉnh đối với công tác khoa học kỹ thuật, nhưng từ cơ quan ngành dọc là Ủy ban Khoa học và kỹ thuật Nhà nước, một thời gian quá dài không có ý kiến gì cụ thể về hoạt động của các Ban Khoa học kỹ thuật địa phương, cho nên phần nào cấp ủy và chính quyền tỉnh chưa dám mạnh dạn đầu tư và tạo điều kiện thật tốt cho hoạt động của Ban, nhất là việc củng cố tổ chức và biên chế. Chúng tôi đề nghị Ủy ban Khoa học và kỹ thuật Nhà nước sớm có phương hướng cụ thể đối với các Ban Khoa học kỹ thuật các địa phương, qui định rõ mối quan hệ từ trung ương đến địa phương, xác định rõ chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn, tổ chức biên chế của các Ban, tiến tới thống nhất một hình thức tổ chức ở tất cả các tỉnh trên toàn miền Bắc.

Qua kinh nghiệm thực tế làm công tác khoa học kỹ thuật ở địa phương, thời gian cũng chưa nhiều lắm, kinh nghiệm còn ít, chúng tôi xin mạnh dạn nêu lên để trao đổi. Chúng tôi hi vọng qua đây sẽ học tập được nhiều kinh nghiệm quý của các tỉnh bạn.